

Geweld in Amsterdam

Verdachten van geweldsdelicten Amsterdam in de periode 1996 - 2000

Amsterdam, 21 maart 2002

Oberon Nauta

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Werkwijze	3
1.2	Leeswijzer	3
2	Daders van geweldsdelicten	4
2.1	Daderaantal	4
3	Daderprofiel	6
3.1	Geslacht	6
3.2	Leeftijdscategorie	6
3.3	Etniciteit	7
3.4	Crimineel verleden	8
4	Woonplaats verdachten en pleegplaats delicten	13
4.1	Woonplaats verdachten	13
4.2	Woonplek naar stadsdeel	13
4.3	Pleegplaats naar stadsdelen	14
4.4	Delictenquotum naar stadsdelen	15
5	Verantwoording van de methode	16
Bijlage 1	Gehanteerde begrippen	18
Bijlage 2	Indeling naar delicten	19

1 Inleiding

Agressie en geweld staan in het middelpunt van de maatschappelijke belangstelling. Aangewakkerd door recente incidenten van 'zinloos geweld' is een beeld geschapen van toenemende onveiligheid. De vraag is echter of er objectief gezien sprake is van een verontrustende situatie en of gesproken kan worden van een toename in het aantal geweldsdelicten.

Dit onderzoek is verricht om de kennis en informatiepositie van de gemeenten aanzien van de daders van geweldsdelicten te verbeteren. Daartoe is analyse uitgevoerd op alle daders waartegen in de periode 1996 – 2000 voor een geweldsdelict binnen de gemeente Amsterdam een proces-verbaal is opgemaakt. Naast een daderoverzicht verschaft deze rapportage ook inzicht in de aard en omvang van de geweldsdelicten.

1.1 Werkwijze

Het onderzoek is verricht op basis van de processen-verbaal die tegen personen zijn opgemaakt. Daarbij zijn de registraties binnen het Herkenningsdienst Systeem (HKS) van de politie Amsterdam-Amstelland gebruikt. Hierbij is het belangrijk te melden dat de beschrijving geen volledig beeld van de werkelijkheid verschaft. Alleen personen waartegen, wegens een strafbaar feit, een proces-verbaal is opgemaakt en die ingevoerd zijn in HKS, zijn binnen dit onderzoek betrokken. Daders van een geweldsdelict die uit handen van justitie wisten te blijven zijn niet betrokken binnen dit onderzoek. Bovendien zijn de cijfers voor 2000 waarschijnlijk een (lichte) onderschatting van de werkelijke aantallen, aangezien de politie te kampen heeft met een invoerachterstand.

Daarnaast is het belangrijk stil te staan bij het feit dat er verschillen bestaan tussen de tenlastelegging van een strafbaar feit door het OM en de registratie binnen HKS. Het Openbaar Ministerie heeft namelijk naast de melding van de politie ook te maken met het rond krijgen van de bewijslast. In een aantal gevallen is zij niet in staat het geregistreerde delict wettig en overtuigend te bewijzen en zal daarom een lichter delict ten laste leggen of de zaak seponeren. Dit heeft invloed op cijfers als (poging tot) moord en andere zwaardere delicten. Binnen dit onderzoek kunnen die derhalve hoger uitvallen dan de statistieken van het OM.

1.2 Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de geweldsdelicten. Daarbij wordt een uitsplitsing gemaakt naar de verschillende typen delicten.

In hoofdstuk drie wordt gekeken in welke stadsdelen de delicten gepleegd zijn en wat voor ieder stadsdeel de verdachtenquota zijn.

In het vierde hoofdstuk staat het daderprofiel centraal. Van de verdachten wordt de leeftijd, het geslacht en de etniciteit bepaald en wordt bovendien ingegaan op de criminele carrières.

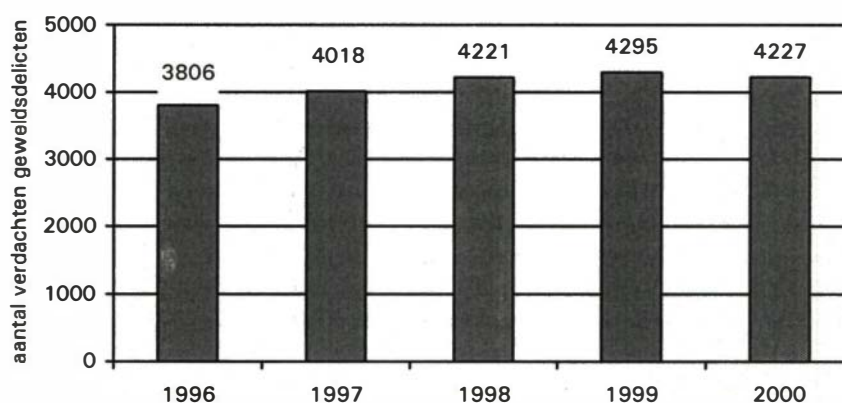
2 Daders van geweldsdelicten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het aantal verdachten tegen wie een proces-verbaal is opgemaakt voor een geweldsdelict. Daarnaast wordt gekeken naar de typen geweldsdelicten waarvoor zij verantwoordelijk worden gehouden.

2.1 Daderaantal

Uit figuur 2.1 blijkt dat tot 1999 het aantal verdachten van geweldsdelicten jaarlijks stijgt. Dit aantal is echter in 2000 weer licht gedaald¹. Ten opzichte van 1996 is het aantal verdachten nog 11% hoger.

Figuur 2.1 Totaal aantal geverbaliseerden voor geweldsdelicten in de periode 1996 - 2000

Uit tabel 2.1 blijkt dat het gemiddeld aantal delicten waarvoor een verdachte verantwoordelijk wordt gehouden, rond de 1,5 schommelt.

Tabel 2.1 Gemiddeld aantal geweldsdelicten per verdachte in de periode 1996 - 2000

	1996	1997	1998	1999	2000
	1,53	1,60	1,51	1,50	1,46

In tabel 2.2 is een overzicht van de verschillende typen geweldsdelicten weergegeven. Over de jaren heen lijkt het aandeel van de geweldsdelicten vrij constant. Diefstal met geweld (straatroof), eenvoudige mishandeling, bedreiging, overige tegen openbare orde en gezag en lichte openbare geweldpleging zijn de meest voorkomende typen geweldsdelicten. Moord, wederspanning, afpersing en zware openlijke geweldpleging staan veel minder vaak geregistreerd.

Noot 1 Het is niet duidelijk in hoeverre deze daling te wijten is aan registratie-achterstand in het HKS.

Tabel 2.2 Gewelddelicten uitgesplitst naar typen, periode 1996 - 2000 (in percentages)

	1996	1997	1998	1999	2000
Doodslag en (poging tot) moord	6,1	6	6,8	6,3	6,3
Gekwalificeerde mishandeling	8,2	8	8,4	8,8	9,1
Eenvoudige mishandeling	16,4	17,8	16,9	19,6	18,9
Dood/letsel door schuld	0,2	0,1	0,1	0	0,1
Bedreiging	13,8	14,4	16,3	16,8	17,8
Lichte openlijke geweldpleging	12,3	20,1	13,3	13,2	12,7
Wederspanningheid	1,3	1,2	1,3	1,5	1,4
Overigen tegen openbare orde en gezag	17,3	12,7	13,3	13,4	18
Diefstal met geweld	21,6	16,7	21	18,7	14,8
Afpersing	2,2	1,9	2,1	1,6	0,9
Zware openlijke geweldpleging	0,6	1,2	0,4	0,2	0
Totaal	100	100	100	100	100

Tabel 2.3 Gewelddelicten uitgesplitst naar typen, periode 1996 - 2000

	1996	1997	1998	1999	2000
Doodslag en (poging tot) moord	354	383	431	408	391
Gekwalificeerde mishandeling	478	513	532	567	560
Eenvoudige mishandeling	955	1.146	1.079	1.263	1.165
Dood/letsel door schuld	10	5	6	0	5
Bedreiging	801	926	1.038	1.082	1.095
Lichte openlijke geweldpleging	719	1.295	846	849	783
Wederspanningheid	75	76	85	95	88
Overigen tegen openbare orde en gezag	1.009	815	848	863	1.112
Diefstal met geweld	1.258	1.072	1.340	1.208	914
Afpersing	131	122	136	105	54
Zware openlijke geweldpleging	33	78	28	15	2
Totaal	5.823	6.431	6.369	6.455	6.169

3 Daderprofiel

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de persoonskenmerken van de verdachten van geweldsdelicten. Daarbij komen achtereenvolgens geslacht, leeftijdscategorie, etniciteit, type dader en criminele carrière aan bod.

3.1 Geslacht

Het aantal vrouwen dat als dader binnen het HKS voor een geweldsdelict geregistreerd staat is relatief klein. Jaarlijks maken zij minder dan 10% van de verdachten uit.

Tabel 3.1 Geweldsdelicten naar geslacht in de periode 1996 - 2000

Geslacht	1996	1997	1998	1999	2000
Man	3.432	3.688	3.843	3.877	3.862
Vrouw	374	330	378	418	365
Totaal	3.806	4.018	4.221	4.295	4.227

Tabel 3.2 Geweldsdelicten naar geslacht in de periode 1996 - 2000 (percentage)

Geslacht	1996	1997	1998	1999	2000
Man	90,2	91,8	91	90,3	91,4
Vrouw	9,8	8,2	9	9,7	8,6
Totaal	100	100	100	100	100

Het gemiddeld aantal geweldsdelicten, uitgesplitst naar geslacht, levert ook voor de vrouwen een lagere score op. Uit tabel 3.3 blijkt bovendien dat het gemiddeld aantal delicten waarvoor de vrouwelijke verdachte verantwoordelijk wordt gehouden gedurende de periode 1996 - 2000 gedaald is.

Tabel 3.3 Gemiddeld aantal geweldsdelicten naar geslacht in de periode 1996 - 2000

Geslacht	1996	1997	1998	1999	2000
Man	1,55	1,62	1,52	1,52	1,48
Vrouw	1,38	1,33	1,35	1,35	1,25
Totaal	1,53	1,60	1,51	1,50	1,46

3.2 Leeftijdscategorie

Uit tabel 3.4 blijkt dat de groep daders vooral vaak in de leeftijdscategorie 25 - 39 jaar zitten. Verdachten onder de 18 en verdachten boven de 65 komen relatief weinig voor.

Tabel 3.4 Daders naar leeftijdscategorieën in de periode 1996-2000

leeftijdsgroep	gemiddeld aantal delicten per verdachte					aantal verdachten per leeftijdscategorie				
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
12-17 jaar	13,1	12,1	14,7	14,0	12,6	499	488	621	602	533
18-24 jaar	24,0	25,1	24,1	24,1	22,8	914	1.010	1.019	1.035	964
25-39 jaar	46,9	46,3	44,0	43,4	43,9	1.784	1.859	1.857	1.866	1.855
40-64 jaar	15,6	16,1	16,7	18,0	20,0	595	645	705	774	847
65 jaar en ouder	0,4	0,4	0,5	0,4	0,7	14	16	19	18	28
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3.806	4.018	4.221	4.295	4.227

3.3 Etniciteit

Binnen het HKS wordt de etniciteit van een verdachte vastgesteld op basis van diens geboorteland en nationaliteit. Aangezien bij de standaarddefinitie van etniciteit (BIZA definitie) ook wordt uitgegaan van het geboorteland van de ouders betekent de HKS indeling een onderschatting van de werkelijke etnische verhoudingen. In tabel 3.5 wordt een overzicht gegeven van het aandeel van de verschillende etnische groepen in de verdachtenpopulatie. In de rechterkolom wordt de etnische verdeling voor de stad Amsterdam gegeven. Deze is herberekend volgens de HKS methodiek, zodat de cijfers van de verdachtenpopulatie vergelijkbaar zijn met de verdeling van de stad.

Uit de cijfers van tabel 3.5 blijkt dat de verdachten met de Nederlandse en Turkse etniciteit ondervertegenwoordigd zijn. Surinamers en met name Antillianen zijn sterk oververtegenwoordigd.

Tabel 3.5 verdachtenpopulatie geweldsdelicten naar etniciteit in periode 1996 – 2000 (percentages)

Etniciteit	Etniciteit verdachtenpopulatie					Etniciteit A'dam 1-1-2000
	1996	1997	1998	1999	2000	
Nederlands	41,1	42,2	41	41,4	40,5	63,7
Antilliaans	4,9	4,7	4,6	4,5	4,9	1,1
Surinaams	18,2	17,3	18,2	16,8	17,1	6,3
Marokkaans	13,5	14,3	14	13,6	13,5	7,6
Turks	3,3	3,1	3,6	3,5	3,8	4,8
Overig	18,9	18,4	18,5	20,2	20,2	16,5
totaal	100	100	100	100	100	100,0

Tabel 3.6 verdachtenpopulatie geweldsdelicten naar etniciteit in aantallen

Etniciteit	Etniciteit verdachtenpopulatie					Etniciteit A'dam 1-1-2000
	1996	1997	1998	1999	2000	
Nederlands	1.565	1.696	1.732	1.780	1.713	467.833
Antilliaans	186	188	194	193	207	8.282
Surinaams	694	695	770	722	723	46.481
Marokkaans	515	573	592	582	569	55.963
Turks	126	125	151	151	162	34.898
Overig	720	741	782	867	853	121.083
totaal	3.806	4.018	4.221	4.295	4.227	734.540

Het gemiddeld aantal delicten uitgesplitst naar etniciteit laat eveneens verschillen zien tussen de verschillende etnische groepen (zie tabel 3.7). Verdachten met de Nederlandse etniciteit plegen over de jaren genomen, gemiddeld het minste aantal delicten. Verdachten met de Surinaamse, Antilliaanse of Marokkaanse etniciteit de meeste. Deze verhouding betekent bovendien dat het percentage delicten dat gepleegd is door verdachten met de Surinaamse etniciteit, nog groter is dan het percentage verdachten met de Surinaamse etniciteit.

Tabel 3.7 Gemiddeld aantal geweldsdelicten naar etniciteit in de periode 1996 - 2000

Etniciteit	1996	1997	1998	1999	2000
Nederlands	1,42	1,73 ²	1,50	1,46	1,38
Antilliaans	1,91	1,46	1,61	1,74	1,46
Surinaams	1,64	1,54	1,56	1,59	1,63
Marokkaans	1,63	1,62	1,60	1,66	1,50
Turks	1,63	1,46	1,48	1,42	1,62
Overig	1,47	1,41	1,38	1,37	1,42
totaal	1,53	1,60	1,51	1,50	1,46

3.4 Crimineel verleden

In het verleden is bij onderzoek naar jeugdige verdachten ten aanzien van het type daders een onderverdeling gemaakt naar harde kern, licht criminelen en first offenders³.

Uit tabel 3.8 blijkt dat de overgrote meerderheid van de verdachten, tegen wie proces-verbaal is opgemaakt in verband met een geweldsdelict, reeds eerder in contact is gekomen met justitie. Ongeveer een vijfde van de verdachten behoort tot de zogenaamde harde kern criminelen.

Tabel 3.8 type verdachte geweldsdelicten in de periode 1996 - 2000

Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Harde kern	21,8	19,4	22,2	18,9	16,6
Licht crimineel	58,4	58,5	57,0	57,6	58,8
First-offender	19,8	22,2	20,8	23,5	24,6
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 3.9 type verdachte voor geweldsdelicten in de periode 1996 - 2000

Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Harde kern	829	778	936	811	700
Licht crimineel	2.222	2.349	2.405	2.474	2.487
First-offender	755	891	880	1.010	1.040
totaal	3.806	4.018	4.221	4.295	4.227

De geregistreerden, die van een geweldsdelict verdacht worden, onderscheiden zich van de overige daders onder meer door het hoge percentage harde kern criminelen (vergelijk tabel 3.8 en 3.9). Uit figuur 3.1 (volgende bladzijde) blijkt dat de betrokkenheid van harde kern criminelen bij geweldsdelicten gemiddeld tweemaal zo groot is dan voor alle delicten geldt.

Noot 2 Het gemiddeld aantal delicten naar etniciteit wordt in 1997 enigszins overtrokken door een viertal verdachten van Nederlandse komaf die ieder voor 87 geweldsdelicten ge verbaliseerd zijn. Ook in andere jaren is er soms sprake van een dergelijke uitschieter die de cijfers kunnen beïnvloeden.

Noot 3 Binnen de definitie van 'Eenheid van begrip III' (ministerie van Justitie in samenwerking met de vier grote gemeenten) vallen 'harde kern' verdachten, 'licht criminele' verdachten en 'first offender' verdachten te onderscheiden. Verdachten worden tot de harde kern gerekend wanneer zij in één jaar van drie of meer zware delicten verdacht worden of wanneer zij van twee zware delicten verdacht worden en bovendien in voorgaande jaren minstens drie antecedenten hebben. First offenders zijn verdachten die gedurende het onderzoeksjaar voor de eerste keer en voor één delict een proces-verbaal gekregen hebben. Licht criminelen zijn ge verbaliseerd die niet tot de first offenders gerekend kunnen worden, maar gezien hun criminele gedrag ook niet bij de harde kern kunnen worden ingedeeld.

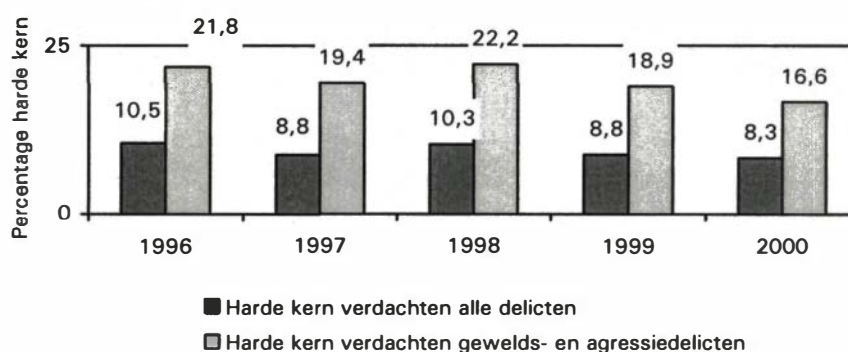
Tabel 3.10 type verdachte voor alle typen delicten in de periode 1996 – 2000

Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Harde kern	10,5	8,8	10,3	8,8	8,3
Licht crimineel	51,4	50,5	51,5	49,5	50,0
First-offender	38,1	40,7	38,2	41,7	41,8
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 3.11 type verdachte voor alle delicten in de periode 1996 – 2000

Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Harde kern	1.748	1.589	1.815	1.589	1.373
Licht crimineel	8.581	9.148	9.104	8.950	8.283
First-offender	6.370	7.364	6.763	7.525	6.921
totaal	16.699	18.101	17.682	18.064	16.577

Figuur 3.1 Vergelijking percentages harde kern geweldplegers en percentage harde kern van alle verdachten 1996 - 2000

Tabel 3.12 Veelplegers⁴ als percentage van het totaal aantal verdachten van geweld- en agressiedelicten 1996 - 2000 (in percentages)

Geslacht	1996	1997	1998	1999	2000
niet veelpleger	67,7	67	67,9	69,8	69,4
veelplegers	32,3	33	32,1	30,2	30,6
Totaal	100	100	100	100	100

Tabel 3.13 Veelplegers van geweld- en agressiedelicten 1996 - 2000 (in percentages)

Geslacht	1996	1997	1998	1999	2000
niet veelpleger	2.576	2.691	2.866	2.996	2.934
veelplegers	1.230	1.327	1.355	1.299	1.293
Totaal	3.806	4.018	4.221	4.295	4.227

Uit tabel 4.9 blijkt dat ongeveer eenderde van de verdachten van geweldsdelicten tot de groep veelplegers gerekend wordt.

Noot 4 De veelplegers (oftewel draaideurcriminelen) zijn uitdrukkelijk een andere groep dan de harde kern. Veelplegers zijn alle in het onderzoeksjaar aangehouden jongeren die verdacht worden van tien of meer delicten, ongeacht het jaar waarin deze delicten gepleegd zijn en ongeacht of het lichte of zware delicten betreft.

Criminele carrière

Voor de first offenders is nagegaan hoeveel procent in latere jaren opnieuw in aanraking komt met de politie van Amsterdam. Ongeveer een kwart van de verdachten die in 1996 voor het eerst in aanraking zijn gekomen met justitie als gevolg van een geweldsdelict blijken in de daaropvolgende jaren opnieuw in de fout te gaan (geweld en niet-geweldsdelicten). In vergelijking tot de totale groep verdachten die voor alle typen delicten zijn aangehouden is dit percentage hoog. Van deze totale groep verdachten komt namelijk minder dan een vijfde opnieuw in aanraking met de Amsterdamse politie.

Het percentage verdachten dat in herhaling valt neemt in 1997 en 1998 af. Hieruit mag echter niet geconcludeerd worden dat het percentage verdachten dat opnieuw in de fout gaat in zijn algemeenheid afneemt. Verdachten uit 1996 die de wet blijven overtreden hebben gedurende 4 jaar de kans gehad opnieuw aangehouden te worden. First offenders uit 1998 zijn in dit onderzoek slechts twee jaar gevolgd en hebben daardoor meer kans gekregen uit handen te blijven van justitie.

tabel 3.14 Criminele toekomst first offenders geweldsdelicten 1996 – 2000 (percentage)

	1996	1997	1998
valt in herhaling	24,8	19,5	14,1
valt niet in herhaling	75,2	80,5	85,9
Totaal	100	100	100

tabel 3.15 Criminele toekomst first offenders geweldsdelicten 1996 - 2000

	1996	1997	1998
valt in herhaling	187	174	124
valt niet in herhaling	568	717	756
Totaal	755	891	880

tabel 3.16 Criminele toekomst first offenders alle delicten 1996 – 2000 (percentage)

	1996	1997	1998
valt in herhaling	16,9	13,1	10,5
valt niet in herhaling	83,1	86,9	89,5
Totaal	100	100	100

tabel 3.17 Criminele toekomst first offenders alle delicten 1996 - 2000

	1996	1997	1998
valt in herhaling	1.077	963	713
valt niet in herhaling	5.293	6.401	6.050
Totaal	6.370	7.364	6.763

Tabel 3.18 Type dader geweldsdelicten naar etniciteit 1996 – 2000 (percentage)

Etniciteit	Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Nederlands	Harde kern	18,5	16,4	19,7	16,0	14,5
	Licht criminelen	58,5	58,4	54,7	57,1	56,0
	First Offenders	22,9	25,2	25,6	26,9	29,4
	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antilliaans	Harde kern	37,6	25,0	34,5	33,2	26,6
	Licht criminelen	51,1	56,9	54,1	53,9	61,8
	First Offenders	11,3	18,1	11,3	13,0	11,6
	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Surinaams	Harde kern	23,8	25,9	28,4	24,9	22,0
	Licht criminelen	63,1	63,6	59,7	60,2	63,3
	First Offenders	13,1	10,5	11,8	14,8	14,7
	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Marokkaans	Harde kern	28,7	26,9	24,3	23,7	22,7
	Licht criminelen	55,5	55,5	62,0	60,0	59,4
	First Offenders	15,7	17,6	13,7	16,3	17,9
	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Turks	Harde kern	23,0	16,8	22,5	19,9	11,7
	Licht criminelen	53,2	59,2	55,6	54,3	59,9
	First Offenders	23,8	24,0	21,9	25,8	28,4
	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Overig	Harde kern	17,6	13,2	16,8	13,1	10,4
	Licht criminelen	58,3	56,3	56,5	56,3	59,3
	First Offenders	24,0	30,5	26,7	30,6	30,2
	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Totaal	Harde kern	21,8	19,4	22,2	18,9	16,6
	Licht criminelen	58,4	58,5	57,0	57,6	58,8
	First Offenders	19,8	22,2	20,8	23,5	24,6
	totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 3.19 Type dader geweldsdelicten naar etniciteit 1996 – 2000

Etniciteit	Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Nederlands	Harde kern	290	278	341	285	249
	Licht criminelen	916	991	947	1.016	960
	First Offenders	359	427	444	479	504
	totaal	1.565	1.696	1.732	1.780	1.713
Antilliaans	Harde kern	70	47	67	64	55
	Licht criminelen	95	107	105	104	128
	First Offenders	21	34	22	25	24
	totaal	186	188	194	193	207
Surinaams	Harde kern	165	180	219	180	159
	Licht criminelen	438	442	460	435	458
	First Offenders	91	73	91	107	106
	totaal	694	695	770	722	723
Marokkaans	Harde kern	148	154	144	138	129
	Licht criminelen	286	318	367	349	338
	First Offenders	81	101	81	95	102
	totaal	515	573	592	582	569
Turks	Harde kern	29	21	34	30	19
	Licht criminelen	67	74	84	82	97
	First Offenders	30	30	33	39	46
	totaal	126	125	151	151	162
Overig	Harde kern	127	98	131	114	89
	Licht criminelen	420	417	442	488	506
	First Offenders	173	226	209	265	258
	totaal	720	741	782	867	853
Totaal	Harde kern	829	778	936	811	700
	Licht criminelen	2.222	2.349	2.405	2.474	2.487
	First Offenders	755	891	880	1.010	1.040
	totaal	3.806	4.018	4.221	4.295	4.227

Tussen de etnische groepen verdachten bestaan ook verschillen wat het type dader betreft. In tabel 3.18 en 3.19 valt af te lezen dat de Antilliaanse, Surinaamse en Marokkaanse verdachten, vaker dan gemiddeld tot de harde kern criminelen gerekend worden. Door de geringe omvang van bepaalde etnische groepen moeten de cijfers enigszins voorzichtig geïnterpreteerd worden.

4 Woonplaats verdachten en pleegplaats delicten

In dit hoofdstuk wordt het woonpatroon van de verdachten beschreven. Daarnaast zal worden ingegaan op de plekken waar de geweldsdelicten gepleegd zijn.

4.1 Woonplaats verdachten

Uit tabel 4.1 blijkt dat de meerderheid van de verdachten woonachtig is binnen de gemeentegrens van Amsterdam. Er zijn buiten de stad geen duidelijke concentratiegemeenten. Opvallend is dat van een aanzienlijk percentage van de verdachten niet bekend is waar zij wonen.

Tabel 4.1 Woonplaats verdachten gewelds- en agressiedelinquenten 1996 – 2000 in %

	1996	1997	1998	1999	2000
Amsterdam	67,6	67,6	71,3	71,5	75,1
elders	25,9	25,6	22,8	22,0	18,8
onbekend	4,5	4,5	3,7	4,2	4,5
Diemen	1,2	1,0	0,9	1,3	0,9
Amstelveen	0,4	0,8	0,9	0,8	0,4
Duivendrecht	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Aalsmeer	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1
Uithoorn	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
Kudelstaart	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabel 4.2 Woonplaats verdachten gewelds- en agressiedelinquenten 1996 – 2000 in aantallen

	1996	1997	1998	1999	2000
Amsterdam	2.573	2.716	3.009	3.071	3.174
elders	987	1.027	961	944	793
onbekend	171	180	156	179	191
Diemen	45	39	38	56	36
Amstelveen	17	31	37	33	17
Duivendrecht	6	9	4	3	4
Aalsmeer	4	4	6	2	5
Uithoorn	2	10	5	4	7
Kudelstaart	1	2	5	3	0
totaal	3.806	4.018	4.221	4.295	4.227

4.2 Woonplek naar stadsdeel

Ongeveer driekwart van de personen die voor een geweldsdelict in een bepaald jaar zijn aangehouden, woont in Amsterdam. Tabel 4.3 geeft voor deze groep een uitsplitsing weer naar stadsdeel. In tegenstelling tot de pleegplaats van de geweldsdelicten (zie 4.3) scoort de Binnenstad minder hoog. Dit betekent dat veel verdachten die in het centrum van Amsterdam zijn aangehouden niet in dit stadsdeel zelf wonen. In stadsdeel Zuidoost lijken juist meer verdachten te wonen dan dat er delicten worden gepleegd.

Tabel 4.3 Schatting woonplek verdachten naar Amsterdams Stadsdeel 1996 – 2000 (percentage)⁵

	1996	1997	1998	1999	2000
Binnenstad	10,5	9,4	8,7	9,1	8,5
Westerpark	7,1	7,3	7,4	7	7,7
Oud-West	4,3	4,5	4,1	3,7	4,5
Zeeburg	6	5,1	6,2	7,3	5,4
Bos en Lommer	4,9	5,2	5,5	5,7	5
Baarsjes	5,9	6,3	5,9	6	5,4
Noord	11,4	10,5	9,3	9,4	9,8
Geuzenveld/Slotermeer	4,7	4,8	5,2	6,1	5,9
Osdorp	5,3	4,8	4,1	5,3	5,7
Sl-vaart/O-veld	5,4	5	6	5,3	5,9
Zuidoost	17,2	18,8	18,6	17,2	17,8
Oost/Watergraafsmeer	7,3	8,1	8,9	7,6	8
Oud-Zuid	7,5	8,1	8	8	8,4
ZuiderAmstel	2,5	2,2	2,1	2,4	2,1
totaal	100	100	100	100	100

Tabel 4.4 Woonplek verdachten naar Amsterdams Stadsdeel 1996 - 2000

	1996	1997	1998	1999	2000
Binnenstad	237	223	231	253	247
Westerpark	159	174	197	195	223
Oud-West	98	106	109	102	131
Zeeburg	135	122	164	203	157
Bos en Lommer	110	123	145	159	144
Baarsjes	132	149	157	167	158
Noord	258	250	247	262	284
Geuzenveld/Slotermeer	106	114	137	170	170
Osdorp	120	115	109	147	166
Sl-vaart/O-veld	122	120	158	147	172
Zuidoost	387	449	492	480	517
Oost/Watergraafsmeer	164	193	237	213	231
Oud-Zuid	170	192	211	224	245
ZuiderAmstel	57	52	56	68	60
Amsterdam onbekend	318	334	359	281	269
totaal	2.573	2.716	3.009	3.071	3.174

4.3 Pleegplaats naar stadsdelen

In tabel 4.5 (zie volgende pagina) wordt de verdeling van de geweldsdelicten over de stadsdelen weergegeven. Uit de cijfers blijkt dat in de Binnenstad en Zuidoost jaarlijks de meeste geweldsdelicten worden gemeld. Voor de Binnenstad is dit overigens niet zo verwonderlijk aangezien hier de hoogste ho-recaconcentratie van de stad te vinden is.

Noot 5 Bij de percentuele weergave van woonplek naar stadsdeel is de categorie 'Amsterdam onbekend' buiten beschouwing gelaten zodat de onderlinge verhoudingen tussen de stadsdelen meer inzichtelijk wordt. Omdat dit overzicht daardoor niet alle verdachten bevat is het wel een schatting.

Tabel 4.5 Schatting pleegplaats op Stadsdeelniveau⁶

	1996	1997	1998	1999	2000
Binnenstad	42,1	35,2	33,4	30,4	36,0
Westerpark	2,3	3,6	3,2	2,9	3,7
Oud-West	2,5	3,3	3,9	4,9	4,7
Zeeburg	2,7	2,6	2,9	3,7	3,1
Bos en Lommer	1,4	2,2	2,4	3,4	2,5
De Baarsjes	2,9	3,2	2,5	4,3	3,9
Noord	7,5	11,7	5,8	6,1	5,3
Geuzenveld/Slotermeer	3,3	3,1	4,1	3,7	3,8
Osdorp	3,9	3,7	3,4	3,7	4,1
Slotervaart/Overtoomse veld	4,2	4,1	3,7	4,2	4,6
Zuidoost	12,2	12,0	15,7	14,9	12,6
Oost/Watergraafsmeer	4,9	5,5	7,7	4,8	4,1
Oud-Zuid	7,3	7,3	8,6	9,5	8,5
ZuiderAmstel	2,8	2,4	2,9	3,5	3,1
totaal	100	100	100	100	100

4.4 Delictenquotum naar stadsdelen

Het aantal geweldsdelicten (waarvoor een proces-verbaal tegen een persoon is opgemaakt), is per duizend inwoners naar de stadsdelen uitgesplitst. Uit tabel 4.6 blijkt, evenals bij de verdeling van de delicten, dat in de Binnenstad en Amsterdam Zuidoost de concentratie het hoogst is.

Tabel 4.6 Aantal⁷ delicten per 1000 inwoners naar Stadsdeel

	1996	1997	1998	1999	2000
Binnenstad	26,6	25,3	24,9	22,6	25,6
Westerpark	3,6	6,3	5,7	5,0	6,2
Oud-West	3,7	5,7	7,0	8,9	8,2
Zeeburg	4,4	5,0	5,5	6,9	5,5
Bos en Lommer	2,3	3,9	4,5	6,4	4,6
De Baarsjes	4,1	5,1	4,1	7,2	6,2
Noord	4,4	7,8	4,0	4,2	3,5
Geuzenveld/Slotermeer	4,3	4,7	6,3	5,7	5,5
Osdorp	5,2	5,7	5,2	5,7	6,1
Slotervaart/Overt.	5,2	5,7	5,1	5,8	6,1
Zuidoost	7,1	7,9	10,8	10,2	8,3
Oost/Watergraafsmeer	4,2	5,5	7,9	4,9	4,0
Oud-Zuid	4,3	4,8	6,0	6,6	5,7
ZuiderAmstel	3,0	3,0	3,7	4,5	3,7
Amsterdam totaal	6,5	7,3	7,6	7,6	7,2

Noot 6 De cijfers van de geweldsdelicten naar stadsdeel, zijn gebaseerd op een herindeling van de wijkteams van de politie. Per proces-verbaal is bekend in welk wijkteamgebied het delict gepleegd is, maar wordt niet genoteerd welk stadsdeel dat betreft. Om toch uitspraken te kunnen doen over de pleegplaats naar stadsdeel is middels een rekenmodel op basis van bevolkingsaantallen nagegaan hoeveel procent van de delicten gepleegd in wijkteam x op het conto van stadsdeel y geschreven kunnen worden en hoeveel procent gepleegd moet zijn in stadsdeel z. De bevolkingsaantallen zijn binnen het model tot 1998 geüpdatet. In de praktijk is het ontbreken van de bevolkingsaantallen voor de laatste twee jaren echter niet van invloed op de cijfers omdat de verhoudingen tussen de stadsdelen en wijkteams nauwelijks veranderen in de tijd.

Noot 7 Van een groot aantal delicten is weliswaar bekend dat ze binnen de gemeentegrens van Amsterdam zijn gepleegd, maar is niet bekend in welk wijkteam het delict heeft plaatsgevonden. Om die reden is het aantal verdachten per 1000 stadsdeelinwoners een onderschatting van de werkelijke situatie. Daarnaast moet opgemerkt worden dat deze cijfers alleen betrekking hebben op delicten waarvoor een verdachte is aangehouden. De delicten waarbij de dader niet bekend is zijn buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek maar vormen een veelvoud van het aantal waarbij de verdachten bekend zijn.

5 Verantwoording van de methode

HKS

Het Herkenningsdienst-Systeem (HKS) van de politie is een persoonsregistratiesysteem, bedoeld om verdachten te registreren. Als een politiefunctionaris een persoon aanhoudt, kan hij of zij snel opvragen of die persoon van andere delicten wordt verdacht en of een persoon bijvoorbeeld bekend staat als vuurwapengevaarlijk, suïcidaal of vluchtgevaarlijk.

Het systeem is dus in eerste instantie niet bedoeld om statistische gegevens te verzamelen. Door de opbouw van het systeem zijn deze gegevens er ook alleen met de nodige bewerkingen uit te halen. HKS is feitelijk een verzameling van afzonderlijke bestanden die onderling zijn gekoppeld. Voordat met bewerking en analyse van de gegevens wordt aangevangen, vindt uitgebreide 'opschoning' plaats, dit om diverse redenen:

- invoer van de gegevens is niet altijd eenduidig;
- de te koppelen deelbestanden hebben betrekking op verschillende eenheden;
- één feit wordt vaak met meerdere wetsartikelnummers geregistreerd;
- de gegevens dienen te worden geanonimiseerd.

In principe wordt de informatie van een proces-verbaal éénmaal in het systeem ingevoerd. Later kan door middel van een aanvullend proces-verbaal nieuwe informatie worden toegevoegd onder hetzelfde proces-verbaalnummer. Achterhaalde informatie wordt echter niet verwijderd.

Een proces-verbaal kan meerdere strafbare feiten betreffen als één verdachte meerdere misdrijven bekend. Hierdoor verschilt het aantal opgeloste delicten en het aantal processen-verbaal in een jaar. Bij aantallen delicten en misdrijven gaat het in deze rapportage altijd over delicten. Antecedenten (voorafgaande aan het onderzoeksjaar) betreffen het aantal processen-verbaal.

Delicten zijn te onderscheiden in misdrijven en overtredingen. Misdrijven zijn de zwaardere strafbare feiten, waarvoor een gevangenisstraf kan worden geëist. Overtredingen zijn strafbare feiten waarvoor dit niet het geval is.

De informatie kan op drie niveaus worden geanalyseerd:

- processen-verbaal van oplossing;
- delicten;
- verdachten.

In deze rapportage wordt gefocust op verdachten en de delicten waarvoor zij verantwoordelijk worden geacht. Persoons- en delictkenmerken worden afzonderlijk en in combinatie gepresenteerd.

In de rest van deze bijlage zal worden ingegaan op welke informatie in de HKS-bestanden wordt geregistreerd en op welke wijze dat gebeurt. Ook zullen enige kanttekeningen bij het gebruik van dit materiaal worden gemaakt.

De verdachten

De personen die in het HKS als verdachte staan vermeld, zijn officieel volgens de daarvoor geldende richtlijnen door de politie als verdachte van een misdrijf aangemerkt. In vrijwel alle gevallen is een proces-verbaal opgemaakt tegen deze persoon. In slechts enkele gevallen, met name bij langer lopende zaken is dit niet het geval. Dan wordt aangegeven dat het een voorlopige HKS-registratie betreft en zijn er buiten de naam geen gegevens van de verdachte geregistreerd. Als uiteindelijk toch geen proces-verbaal tegen een dergelijke verdachte wordt opgemaakt, wordt deze registratie weer verwijderd.

Als een verdachte later in het onderzoek onschuldig blijkt te zijn, blijft de HKS-registratie bestaan. Wel wordt dan in het HKS-systeem vermeld dat de zaak tegen de verdachte is geseponneerd. In het Nederlandse rechtssysteem wordt een onschuldig gebleken verdachte niet 'onschuldig' verklaard, maar alleen ontslagen van rechtsvervolging of wordt deze vrijgesproken. Alleen als de rechter uitspreekt dat een persoon ten onrechte als verdachte is aangemerkt, wordt hij/zij uit het systeem verwijderd. De andere regelmatig toegepaste verwijderingsgrond uit het HKS is het overlijden van de verdachte. Het systeem is immers bedoeld om verdachten te herkennen. Voor deze analyse zijn de delicten die zijn geseponneerd niet uit het bestand verwijderd. Dit is nagelaten omdat een sepot lang niet altijd betekent dat een verdachte onschuldig is. Verdachten kunnen ook bijvoorbeeld bij gebrek aan bewijs, of met een waarschuwing worden ontslagen van rechtsvervolging. Van de geseponneerde delicten is echter niet meer te achterhalen welk delict het betrof. Deze delicten zijn daarom terug te vinden onder de categorie 'overige/onbekend'.

Analysemethode

Tot voor kort kon het Herkenningsdienst Systeem (HKS) niet kwantitatief op inhoud onderzocht worden omdat het ongeschikt was voor statistische data-verzameling. Dankzij een nieuwe techniek behoort dit inmiddels wel tot de mogelijkheden waardoor de potentiële schat aan informatie die het HKS bevat momenteel ontsloten kan worden. Dit rapport bevat op hoofdlijnen informatie over daders van criminele feiten die in de afgelopen 5 jaar in Amsterdam actief waren. Gestreefd is naar een zo helder mogelijke presentatie waarbij de gepresenteerde feiten voor zich moeten spreken en alleen waar strikt noodzakelijk, concluderende, evaluerende en signalerende opmerkingen worden gemaakt.

Bijlage 1 Gehanteerde begrippen

Proces-verbaal van oplossing

Een proces-verbaal waarin een verdachte als (mogelijke) dader wordt gekoppeld aan één of meerdere gepleegde feiten.

Antecedent

Een administratieve registratie van de opmaak van een proces-verbaal van oplossing tegen een verdachte. Een proces-verbaal, en dus een antecedent, kan meerdere feiten bevatten.

Geweldsdelicten

Tot geweldsdelicten worden alle misdrijven tegen leven en persoon gerekend alsmede diefstal met geweld, openbare geweldpleging en wederspansigheid.

First offender

Verdacht van 1 delict in het onderzoeksjaar en geen voorgaande anteceden-ten.

Harde kern

Verdacht van 3 of meer zware misdrijven in het onderzoeksjaar of verdacht van 2 zware misdrijven en tevens 3 of meer anteceden-ten hebbend in de voorgaande jaren.

Licht criminelen

Alle andere verdachten in het onderzoeksjaar.

Recidivist

Een persoon tegen wie voorafgaand aan het jaar van verbalisatie (respectie-velijk 1996, 1997, 1998, 1999 en 2000) al één of meerdere processen ver-baal werden opgemaakt.

Allochtoon

Een persoon die niet in Nederland geboren is en/of die een niet-Nederlandse nationaliteit heeft. Hiermee wordt afgeweken van de landelijk vastgestelde definitie waarbij naar het geboorteland van de ouders wordt gekeken.

Bijlage 2 Indeling naar delicten

De in de rapportage gehanteerde naamgeving van delicten is gebaseerd op de onderstaande indeling van het WODC naar artikelnummers uit het Wetboek van Strafrecht.

Delict en delictgroep	Wetboek van Strafrecht artikelnummer
1 Agressieve misdrijven	
a Tegen openbare orde en gezag	
huis-/lokaalvredebreuk	138*/139*
openlijke geweldpleging	141
wederspanningheid	181*/182*
belemmering ambtenaar in functie	180
discriminatie	137*
overige misd. openbare orde en gezag	13*/14*/150*/177*/- 179*/18*/19*/201
b Tegen leven en persoon	
Doodslag en moord	287/288/289/290/291
gekwalficeerde mishandeling	301*/302*/303*/304*/306*
eenvoudige mishandeling	300*
eenvoudige belediging	266/267
dood/zwaar lich. letsel door schuld	307/308
bedreiging	285*
overige misdrijven tegen leven	293
c Ruwheidsmisdrijven	
brandstichting	157*/158*
dierenmishandeling	350.2/254*
vernieling	350/350.1/351*/352
overige vernielingen	353/354
2 Vermogensmisdrijven	
valsheidsmisdrijven	208/209/21*/22*/230/- 231/234
eenvoudige diefstal	310
diefstal in vereniging	311.4/311.3.4
diefstal in vereniging met braak	311.4.5./311.3.4.5
diefstal met braak	311.5/311.3.5
diefstal met geweld	312*
afpersing	317*
verduistering	321/323
verduistering in dienstbetrekking	322
bedrog	326*/327/328*/329*/33*
heling	416/417
schuld heling	417BIS

overige vermogensmisdrijven	311/311.1/311.2/311.3/- 314*/315*/316*/318*/titel 11
3 Zedendelicten	
schennis der eerbaarheid	239*
verkrachting	242/243
feitelijke aanranding der eerbaarheid	246
gemeenschap met kinderen	244/245
ontucht met bewusteloze/kind	247
ontucht door ouders	249
overige zedendelicten	248/240*/250*/251bis/- 252*/titel14
4 Verkeersmisdrijven	
rijden onder invloed	WvW 26*
doorrijden na ongeval	WvW 30*
rijden na ontzegging	WvW 32*
medewerking bloedproef weigeren	WvW 33A*
dood/letsel door schuld	WvW 36*
joyriding	WvW 37
overige verkeersmisdrijven	WvW 10*/WvW 14*
5 Drugsmisdrijven	
opiumwet-harddrugs	opiumwet 2*
opiumwet-softdrugs	opiumwet 3*
6 Vuurwapenmisdrijven	
vuurwapenwet	VWW*/WWM*&DO8/- WWM*&A11 t/m A A16
7 Overige misdrijven	
ibb	IBB*
overige misdrijven	*